

ÖĞRENCİ HEMŞİRELERİN BENLİK-SAYGISI DÜZEYLERİ VE BUNU
ETKİLEYEN ETMENLERİN İNCELENMESİ

Aycan ASLAN*

ÖZET

Bu çalışma, Sağlık Meslek Lisesi Hemşirelik Bölümü öğrencilerinin benlik-saygısı düzeylerini saptamak ve bazı sosyo-demografik etmenlerin benlik-saygıları üzerindeki etkisini incelemek üzere yapılmış betimleyici ve analitik bir araştırmadır. Sonuçta; öğrenci hemşirelerin 48.9'unun "orta" düzeyde benlik-saygısına sahip olduğu ve öğrencilerin benlik-saygısı düzeylerini etkileyen bazı sosyo-demografik özelliklerin; yerleşim yerleri, okul öncesi kaldıkları yerler, kardeş sayıları, ana babalarının öğrenim düzeyleri ve çalışma durumları ve ailelerinin gelir düzeyleri olduğu belirlenmiştir.

Birey, doğumdan itibaren bir toplumsallaşma süreci içine girer. Özellikle anne, baba, kardeşler, yakın akrabalar, akran gruplar, okul ve iş ortamındaki kişiler gibi birincil ve ikinci gruplar, model oluşturma, olumlu ve olumsuz toplumsal pekiştirme ve baskı yöntemlerini kullanarak bireyin toplumsal rollerini ne ölçüde oynayabileceğini belirler. Bir süre sonra bireyin benliği, sadece toplumsallaşma sürecinin bir ürünü değil, bu sürecin gerçek ve etkin bir parçası olarak, ortaya çıkar. Yaşamın her alanında görülen seçme eyleminde, bireyin kendisini nasıl görüp değerlendirdiği, yani benlik-kavramı önemli bir rol oynar (25).

Yörükoğluna göre, benlik-kavramın, benlik-irrigesinin beğenilip benimsenmesi benlik- saygısını oluşturur. Benlik-saygısı, kişinin kendini değerlendirmesi sonunda ulaştığı benlik kavramını onaylamasından doğan beğeni durumudur (27).

* E. Ü. Hemşirelik Yüksek Okulu Halk Sağlığı Anabilim Dalı öğretim Üyesi (Doç. Dr.)

Birçok yazar ve kuramcı, ana-baba ve yakın çevrenin, olumlu bir benlik kavramı ve benlik-saygısı gelişiminde önemli bir etkiye sahip olduğunu vurgulamışlardır (1, 4, 7, 9, 10, 11, 15, 17, 19, 27).

Gelişim dönemleri içinde ergenlik dönemi. benlik-saygısı ile ilgili önemli değişikliklerin veya yapıların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Çuhadaroğluna göre. benlik-saygısı ile ergenlik dönemi arasındaki ilişki çift yönlüdür. Çünkü benlik-saygısının bu döneme kadar olan durumu. ergenin bundan sonraki gelişimini de etkileyecektir. Yazar, ergenlik döneminde, benlik-saygısının. ergenin yaşantılarında, içinde bulunduğu aile ve sosyal ortama göre azalma veya çoğalma gösterebileceğini belirtmektedir (6).

Sağlık Meslek Liselerindeki öğrenci hemşireler, ergenlik dönemindeki gençler olup, tüm özellikleri ile akran grubu diğer ergenlere benzemektedirler. Ancak öğrenci hemşireler, bir ergen ve bir öğrenci olarak yaşadıkları çatışmaların yanı sıra, okul ve hastane çevresinin yarattığı bir takım özel sorunlarla da yüzyüze gelmektedirler.

Bu araştırma, ergenlik döneminde önem kazanan benlik-saygısının, bu dönemi Sağlık Meslek Liselerinde yaşayan genç öğrencilerdeki düzeyini belirlemek ve benlik-saygıları üzerinde etkili olduğu düşünülen bazı sosyo-demografik etkenleri araştırmak amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma, farklı kurumlara bağlı olan SSK İzmir SML, İzmir Atatürk SML ve Amiral Bristol Özel SML'inde öğrenim gören toplam 589 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada örneklem seçim yöntemine başvurulmamış, her üç okulda öğrenim gören tüm öğrenciler araştırma kapsamına alınmışlardır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak iki anket formu kullanılmıştır. Bunlardan birisi, öğrenci hemşirelerle ilgili tanıtıcı bilgi formu, diğeri ise Rosenberg Benlik-Saygısı ölçeğidir. 1963 yılında Rosenberg tarafından geliştirilen ve ülkemizde 1985 yılında Çuhadaroğlu tarafından gerçeklik ve güvenilirlik çalışmaları yapılan ölçek, toplam 63 sorudan oluşmaktadır.

ölçekte yer alan 12 alt ölçümden biri olan benlik-saygısı olumlu ve olumsuz anlam taşıyan on maddeden oluşmaktadır. 0-6 arası puan

anlamakta ve düşük puan, benlik-saygısının yüksek olduğunu göstermektedir. Buna göre: 0-1 puan yüksek, 2-4 puan orta, 5-6 puan ise düşük benlik-saygısı olarak değerlendirilmektedir (6).

BULGULAR VE YORUM

1. Ö

ğrenciler ve Ana-Babaları İle ilgili Tanıtıcı Bilgiler

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik özelliklerine Göre Dağılımı

Sosyo-Dernografik özellikler	Sayı	Yüzde
Yaş		
15 ve altı	112	19.0
16	164	27.8
17	153	26.0
18	105	17.8
19 ve üzeri	55	9.4
Yerleşim Yeri		
Köy	88	14.9
Kasaba	148	25.1
Kent	353	60.0
Okul Öncesi Kaldığı Yer		
Ailesinin Yanında	561	95.2
Akrabalarının Yanında	20	3.4
Yurtta	8	1.4
Aile Tipi		
Çekirdek	499	84.7
Geniş	45	7.7
Parçalanmış	45	7.6
Kardeş Sayısı		
1	6	1.0
2	110	18.7
3 ve daha çok	473	80.3
Kardeş Sıralarnasındaki Yeri		
	253	43.0
Orta	211	35.8
Son	125	21.2
Toplam	589	100.0

Tablo i'de görüldüğü gibi; 16, 17 ve 18 yaşındaki öğrenciler, tüm öğrencilerin % 71.6'sını oluşturmaktadır. Öğrencilerin yaş ortalaması 16.67 ± 1.33 'tür. Öğrencilerin % 60'ı kent merkezlerinden gelmektedir ve % 84.7'si çekirdek aile yapısına sahiptir. öğrencilerin % 95.2'si okula gelmeden önce aileleri ile birlikte yaşamışlardır. Öğrencilerin % 80.3'ünün 3 ve daha fazla sayıda kardeşi vardır ve % 43'0 ailelerinin ilk çocuklarıdır.

1.1. Öğrencilerin Ana-Babaları İle ilgili Tanıtıcı Bilgiler

Öğrencilerin % 63.2'sinin ana-babaları sağ ve bunların % 95.1'i birliktedir. Babaların % ve annelerin % 73.2'si ilkökul ve daha az düzeyde öğrenim görmüşlerdir. Babaların % 28.5'i serbest meslek (küçük esnaf, terzi, bakkal, v.s.), % 23.8'i memur, % 18.5'i işçi olarak çalışmaktadır. Öğrencilerin babalarının meslekleri çoğunlukla orta ve düşük statülü meslekleri temsil etmektedir. Annelerin büyük çoğunluğu ise (% 89) ev harnımıdır. Öğrencilerin % 64.9'u gelir durumlarının dengeli olduğunu belirtirken, % 29.5'i düşük olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin % 94.4'sünün gelir düzeyinin orta ve ortanın altında olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu bulgular, yapılan birçok araştırma ile benzerlik göstermektedir (14, 20, 23, 24).

Baba mesleği ve öğrenim düzeyi ile ailenin gelir düzeyi sosyo-ekonomik düzeyin göstergeleri olanlar ele alındığında; ailelerin Sağlık Meslek Liselerini parasız yatılı olması ve mezuniyetten sonra çalışma olanağı yönünden tercih ettiklerini doğrulamaktadır.

2. Öğrencilerin Benlik-Saygısı Düzeylerinin incelenmesi

Tablo 2. öğrencilerin Benlik-Saygısı Düzeylerine Göre Dağılımı

Benlik-Saygısı	sayı	Yüzde
Yüksek (0-1 puan)	231	39.2
Orta (2-4 puan)	288	48.9
Düşük (5-6 puan)	70	11.9
Toplam	589	100.0

Tablo 2'de görüldüğü gibi, öğrencilerin % 48.9'unun benlik-saygısı (BS) "orta" düzeydedir. Öğrencilerin BS puan ortalamaları $x=2.22 \pm 1.69$ 'dur. Araştırmamızda saptanan BS puan ortalaması ile. Çuhadaroğlu ($x=2.2$) ile Satılmış ve Seberin ($x = 2.49$) araştırmalarındaki kız kontrol gruplarının BS puan ortalamaları arasında yapılan iki

ortalama arasındaki farkın önemlilik testinde (t testi) gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$) (6.21). Ülkemizde lise öğrencileri ile yapılan araştırmalarda kontrol gruplarında benlik-saygısı orta düzeyde bulunmuştur. Bu bulguya göre, araştırmamız kapsamında yer alan öğrenci hemşirelerin "orta" düzeyde benlik-saygısına sahip oldukları ve akran grubu diğer ergenlerle ile yapılan araştırma sonuçları ile benzerlik gösterdikleri anlaşılmaktadır.

3. Öğrencilerin Benlik-Saygısı Puan Ortalamalarının Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre incelenmesi

Öğrenci hemşirelerin BS puan ortalamaları ile yaş ortalamaları arasında yapılan korelasyon testinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r=0.04$, $P>0.05$). Yapılan bazı araştırmalarda, yaş ile benlik kavramında bir artış görüldüğü belirtilmektedir (12. 18. 20). Yörükoğlu'da, benlik kavramının bu çağda sürekli iniş-çıkışlar ve dalgalanmalar gösterdiğini belirtmektedir (27). Ergenlik dönemini yaşamakta olan gençlerde, benlik kavramındaki değişiklikler, kimlik yapılanması ile ilgili olarak dalgalanmalar göstermekte ve ergenlerin içinde buldukları ortamda bu dalgalanmaların yönünü belirleyebilmektedir.

Öğrencilerin BS puan ortalamaları ile yerleşim yerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmış ($F=4.24$, $P<0.05$) ve köy kökenli öğrencilerin BS'nın, kent kökenlilerden daha düşük olduğu belirlenmiştir ($t = 2.20$, $P<0.05$). Bireyin kendisi ile ilgili duygu, değer ve inançları, sosyalizasyon süreci boyunca, birlikte olduğu yakın çevresi ve sosyal ortamı içinde oluşmaktadır (2. 4, 7).

Resenberg'e göre adolesanlarda benlik-saygısı tayininde, kültürel faktörlerden köken alan deneyimlerin özellikleri oldukça fazla önem taşımaktadır (6, 12).

Türköz ve arkadaşlarının SML öğrencileri ile yürüttükleri araştırmada, öğrencilerin yerleşim yerleri ile benlik-saygısı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır (24). Sözü edilen bu araştırma ve görüşler, bulgularınızı desteklemektedir.

Öğrenci hemşirelerin, okula gelmeden önce kaldıkları yer ile BS puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki saptanmış ($F=15,30$, $I<0.01$) ve ailesi ile birlikte olan öğrencilerin benlik-saygısının diğerlerinden daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Brown ve Harris, ana-babadan erken ayrılma= benlik-saygısının düşük olmasında önemli bir etken olduğunu belirtmektedirler (1).

Aile yaşamı. bireyi beslemekte, eğitmekte ve güçlü duygusal bağlar oluşturmaktadır. Bu destek te gencin kendine olan saygısını korumasında büyük ölçüde yardımcıdır (3, 4, 15. 27).

öğrenci hemşirelerin aile yapıları ile ES puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($P>0.05$). Aynı konuda yapılan iki çalışmada da aile tipi ile benlik-saygısı arasında bir ilişki saptanmamıştır (6, 17).

Canat, Türk toplumunda giderek çekirdek aile modeli hakim olmakla birlikte, geniş aile modelin ve sıkı akrabalık ilişkilerinin haM. süregeldiğini belirtmektedir (3).

öğrencilerin BS puan ortalamaları ile kardeş sayılan arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu ($F=6.69$, $P<0.01$) ve üç veya daha fazla sayıda kardeşi olanların benlik-saygıların diğerlerinden daha düşük olduğu saptanmıştır ($t=2.77$, $\sim.01$).

Palabıyıköğlü ve arkadaşlarının, ergenlerin kendini kabul düzeyi ile ana-baba tutumlarını araştırdıktan çalışmalarında, çocuk sayısı fazla olan ailelerin evlilik çatışması yaşadıkları, bunun da ergenin kendini kabul düzeyini olumsuz yönde etkilediği saptanmıştır (19).

Yörükoğlü'da çocuklara ilgisizliğin: değer vermeme ve onları desteksiz bırakma olduğunu, bunun da umutsuzluğa ve kendini değersiz görmeye yol açtığını belirtmektedir (27).

Öğrencilerin kardeş sıralamasındaki yeri ile BS puan ortalamaları arasında, istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($P>0.05$).

Çuhadardoğlü'da araştırmasında, doğum sırası= benlik-saygısı ile ilişkili olmadığını saptamıştır (6).

Öğrencilerin BS puan ortalamaları ile ana-babalann sağ ve birlikte olma durumları arasında bir ilişki bulunmamıştır ($P>0.05$).

Bazı araştırma ve görüşler, ana-baba yoksunluğunun düşük benlik-saygısına neden olabileceğini ileri sürerken (17, 24), Yörükoğlü, ana-babanın ayrılmış olmasının gencin benlik saygısında biraz düşmeye neden olabileceğini, buna karşılık. ana-babasından birisinin ölmüş olmasının benlik-saygısını düşürmediğini belirtmektedir (27). Kashani ve arkadaşları da aynı görüşü paylaşmaktadır (16).

öğrencilerin ES puan ortalamaları ile babalarının ($F = 3.38, P < 0.05$ ve annelerinin ($F = 2.61, P < 0.05$) öğrenim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Yapılan birçok araştırmada da anne ve babanın eğitim düzeyleri ile çocuklarının benlik-saygılan arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu saptanmıştır (5, 19, 23). Bunlar, araştırma bulgumuz ile paralellik göstermektedir.

Babaların meslek statüsü ile öğrencilerin ES puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş ($F = 5.56, P < 0.05$), babaları orta statülü mesleklerde çalışan öğrencilerin düşük statülü olanlardan daha yüksek benlik-saygılan olduğu saptanmıştır.

Rosenberg, kendi geliştirdiği ölçek ile, baba mesleğinin adolesanların benlik-saygısını önemli ölçüde etkilediğini belirlemiştir (6).

öğrencilerin ailelerinin gelir düzeylerinin, onların BS düzeylerini etkilediği ($F = 5.91, P < 0.01$) aileleri düşük gelir düzeyine sahip öğrencilerin benlik-saygılanının diğerlerinden anlamlı olarak daha düşük olduğu bulunmuştur ($t = 2.37, P < 0.05$). Bu ve önceki bulgu birlikte değerlendirilecek olursa: meslek statüsünün düşük olması, gelir düzeyinin azlığı ile paralellik göstermektedir. Kazançtaki yetersizlik ve doyumsuzluğun, ana-baba arasında olumsuz ve çatışmalı ilişkilere neden olabileceği ve bunun da çocuğa yansiyebileceği düşünülmektedir.

Annelerin çalışma durumunun da, öğrencilerin benlik-saygılanını etkilediği ($\chi^2 = 8.33, SD = 2, P < 0.05$), anneleri çalışan öğrencilerin daha yüksek benlik-saygısına sahip oldukları saptanmıştır.

Kağıtçıbaşı, kadının çalışmasının, kendine güvenini ve özerkliğin arttırdığını, aile içindeki statüsünü yükselttiğini belirtmektedir (13). Güneysu da, ailenin demokratik tutumunun, ergenlerin benlik-kavramı üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu bildirmiştir (11).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada; öğrenci hemşirelerin "orta" düzeyde benlik-saygısına sahip oldukları ve bunun da akran grubu diğer ergenlerle yapılan çalışmalarla paralellik gösterdiği saptanmıştır. Köy tipi yerleşim yerlerinden gelen, okul öncesi ailesi ile birlikte olmayan, kardeş sayıları 3 ve daha fazla olan, ana-babalarının öğrenim düzeyi düşük, babaları

düşük statülü mesleklerde çalışan, anneleri çalışmayan ve ailelerinin gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin benlik-saygısının diğerlerinden anlamlı olarak daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada, öğrencilerin bireysel özelliklerinin benlik-saygılan üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Bireysel özelliklerin, bireyin yaşantısındaki önemi yadsınamaz bir gerçektir. Öğrenci hemşire, oldukça erken sayılacak yaşlarda (14-15 yaş) evden ayrılıp yatılı okul koşullarında öğrenim görmeye başlamaktadır. Bu okula kendi iç dünyasını, duygularını ve sorunlarını beraberinde getirmektedir. Ailesi ve arkadaşlarını geride bırakmasına karşın buraya kadar ki yaşantısında yetiştiği çevrenin ve yakınlarının oldukça fazla önemi vardır. Bütün bu özelliklerin bilinmesi ve yoğun insan ilişkisini gerektiren bir mesleğin üyelerini yetiştiren bu okullarda, öğrencilerin sorunlarının bireysel olarak ele alınması önemli bir gereksinimdir. Mesleki eğitim veren hemşirelik okullarında, danışmanlık hizmeti iyi organize edilmelidir.

Yatılı öğrenim, ergenlik dönemindeki öğrencilerin kişilik gelişimleri üzerindeki oldukça önemli izler bırakabilmektedir. Çünkü bu okullarda genellikle katı bir tutum ve aşırı bir disiplin uygulandığı gözlenmektedir. Böyle bir ortamda, öğrencilerin bireysel gelişimleri olumsuz yönde etilenebilmektedir. Bu nedenle, halen eğitim vermekte olan SMUnin son mezun verinceye dek yeniden ele alıp değerlendirilmesi gerekmektedir.

SUMMARY

Nursing student's self-esteem levels and some socio-demographic characteristics

The purpose of this study is to determine the levels of the self-esteem of the nursing students at school of Nursing and to study some socio-demographic characteristics that affect the levels of their self-esteem.

As a result: the levels of Rosenberg self-esteem scale of all nursing students have resemblance with the results obtained from other youth who are of the same age. It has been determined that some socio-demographic characteristics that affect the levels of self-esteem of all the nursing students are places of residence, whether they lived with families before school lives, the number of sisters +Dr/and brothers they have, the education levels and working positions of their parents, and the levels of income of their families.

KAYNAKLAR

1. Brown, G.W.; Harris, T.: "Establishing Causal Links: The Bedford College Studies of Depression", Life Events and Psychiatric Disorders, Ed. H. Katschnig, Cambridge University Press, 112, 1986.
2. Coe, R.M.: "Self-Conception and Professional Training", Nursing Research, 14, 1, 49-52, 1965.
3. Çanat, S.: "Ergenlik Dönemi ve Bireyleşme Sorunu" XXI. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Bilimsel Çalışmaları, Çukurova Oni. Tıp Fak., Adana-Mersin, 7-13 Ekim 1985.
4. Cohen, P.; Brok, J.: "Family Factors Related to the Persistence of Psychopathology in Childhood and Adolescence", Psychiatry, 50, 332-345, 1987.
5. Çetin. M.; Sürmeli. A.; Burkovik, Y.; "Liseli Adölesanların Benlik-Saygılan ve Ruhsal Durumlarını Etkileyen Faktörlerin Araştırılması". XXIV. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi, Dokuz Eylül Uni. Tıp Fak., İzmir, 1-4 Kasım 1990, Gençlik Çalışmaları Posterleri No; 53.
6. Çuhardaroğlu, F.: Adölesanlarda Benlik Saygısı, Uzmanlık tezi, 11.0. Tıp Fak., Ankara, 1986.
7. Deykin, E.Y. Alpert. J.J.; Mc Namara, J.J.: "A Pilot Study of Effect Exposure to Child Abuse or Neglect on Adolescent Suicidal Behavior", The American Journal of Psychiatry, 142, 11, 1299-1303, 1985.
8. Dilbaz. N.; Erdinç, O., Seber, G.: "Epilaptik Adölesanlarda Benlik-Saygısı ve Irritabilite", XXV. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Bilimsel Çalışmaları. Mersin, 15-21 Ekim 1989.
9. Flaherty, J.A.; Richman, J.A.: "Effect on Childhood Relationships on The Adult's Capability to Form Social Supports", The American Journal of Psychiatry. 143, 7, 851-855, 1986.
10. Güleç, C.: "Ergenlik Çağı Krizleri", XXI. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Bilimsel Çalışmaları, Çukurova Üni. Tıp Fak., Adana-Mersin, 7-13 Ekim 1985.
11. Güneysu, S.; Bilir, Ş.: "Üniversite Gençlerinin Kendini Kabul Düzeyi ve Algılanan Ana-Baba Tutumları= Etkisi", Psikoloji Dergisi, 6, 22, 127-133. 1988.
12. Hirsch, B.J.; Rapkin, B.D.: "The Transition to Junior High School: A Longitudinal Study of Self-Esteem, Psychological Symptomatology, School Life and Social Support", Child Development, 58. 1235-1243. 1987.
13. Kağıtçıbaşı. Ç.: Çocuğun Değeri, Bogaziçi Üniversitesi, İstanbul, 1980.

14. Kağıtçıbaşı, Ç.: Sosyal Değişmenin Psikolojik Boyutları, Sosyal Bilimler Derneği Yayınları: A-5, Ankara, 1972.
15. Kasatura, I.: "Çocuk Ruh Sağlığında Eğitimin Önemi ve Psikopatoloji ile Bağlantısı", XXII. Ulusal Psikiyatri ve Bilimler Kongresi Bilimsel Çalışmaları, Marrnaris, 29 Ekim-1 Kasım 1986.
16. Kashani, J.H.; Beck, N.C.; Hooper, E.N.: "Psychiatric Disorders In a Community Sample of Adolescents", The American Journal of Psychiatry, 144, 5, 584-589, 1987.
17. Oğuzhanoğlu, N.: Lise Öğrenimini Sürdüren 15-18 Yaşları Arasındaki Ergenlerde Benlik-Saygısı ve Bunu Etkileyen Etmenlerin Araştırılması, Uzmanlık Tezi, Atatürk Sağlık Sitesi, İzmir, 1988.
18. O'Malley, P.M; Bachman, J.G.: "Self-Esteem: Change and Stability Between Ages 13 and 23", Developmental Psychology, 19, 2, 257-268, 1983.
19. Palabıyıkoglu, R.; Evrengül, A.; Atakurt, Y.: "Nörolojik Belirtileri Olan Ergenlerin Kendini Kabul Düzeyi ile Ana-Baba Tutumlarının ilişkisi", XXV. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Bilimsel Çalışmaları. Mersin, 15-21 Ekim 1989.
20. Saruhan, A.: E.Ü. Tıp Fakültesi SML Hemşire Bölümü Öğrencilerinin Hemşirelik Mesleği Hakkındaki Görüşleri ve Bu Mesleği Seçmelerindeki Etmenler. Yüksek Lisans Tezi, E.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 1986.
21. Satılmış, G.; Seber, G.: "Yetiştirme Yurdunda Yaşayan Ergenlerde Benlik-Saygısı", Psikoloji Dergisi, 7, 23, 68-78, 1989.
22. Satılmış, G.; Seber, G.; Tekin, D.: "Suçlu Ergenlerde Benlik-Saygısı Araştırması", XXV. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi bilimsel Çalışmaları, Mersin, 15-21 Ekim 1989.
23. Terakye, G.: "H.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinde Benlik-Saygısı ve Ruhsal durum etkileşiminin Değerlendirilmesi", XXV. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Bilimsel Çalışmaları, Mersin, 15-21 Ekim 1989.
24. Türköz, N. ve arkadaşları: Anadolu Oni. SML öğrencilerinin Benlik-Saygılarına ilişkin Bir Çalışma", XXV. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Bilimsel Çalışmaları. Mersin, 15-21 Ekim 1989.
25. Uluğtekin, S.: Hükümlü Çocukların Benlik Tasarımlarıyla Yeniden Toplumsallaşmaya Yatkınlıkların Arasındaki ilişkiler", XXI. Ulusal Psikiyatri ve Nör. Bil. Bilimsel Çalışmaları, Çukurova Oni, Tıp Fak., Adana-Mersin, 7-13 Ekim 1985.
26. Williams, S.R.: "The Middle-aged Adult", Mental Health-Psychiatric Nursing, ED.C.M.Beck, St. Louis-Toronto, The C.V. Mosby Comp, 1236, 1984.
27. Yörükoğlu, A.: Gençlik Çağı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları Sosyal ve Felsefi Eserler Dizisi: 26, Ankara, 89-97. 1986.

**HEMOD
İYALİZ TEDAVİSİ GÖREN ÇOCUKLARDA
SOSYO-DEMOGRAFIK ÖZELLİKLERİNİN
DAĞILIMLARININ İNCELENMESİ**

Figen KAYHAN*

ÖZET

Hemodiyaliz tedavisi gibi, uzun süreli ve pahalı bir yo..temle tedavi gören çocukların ve ailelerindeki sosyo-demografik özelliklerin nasıl bir dağılım gösterdiğini belirtmek amacıyla yapılan bu araştırmada, sosyo-demografik özelliklerin tedaviden etkin şekilde yararlanmada önemli bir faktör olduğu saptanmıştır.

GİRİŞ

Dünyada her hafta 250 bin çocuk ölmekte, milyonlarcası da yeterince gelişmeden sağlıklı olarak yaşamaktadır. Bu acı durumun temel nedenlerinden biri sosyo-ekonomik düzeyin düşüklüğüdür. Başka bir temel neden ise, çocuk sağlığı ve gelişmesi alanlarındaki bilgilerin henüz herkes tarafından bilinmiyor olmasıdır. Halbuki günümüzde temel çocuk sağlığı bilgileri konusunda dünya çapında bilimsel bir görüş birliği oluşmuş bulunmaktadır (12).

Devlet Planlama Teşkilatı Sosyal Planlama Başkanlığı Dairesi tarafından yapılan varsayımlara göre 0-14 yaş grubu çocukların sayısı 2000 yılında 24 milyona. % 34 oranında olacaktır. Görülüyor ki, 2000'li yılların başlangıcında da çocukluk yaş grubu nüfusun hala önemli bir kısmını oluşturacaktır (11). Bu durumda 0-14 yaş grubu önemli bir risk grubudur. Bu devrede çocuğa verilen bakım, yeterli ve dengeli beslenme, hastalıklardan korunması için bağışık kılınması onu giklendireek ilerdeki yaşamını sağlıklı ve mutlu geçirmesini sağlayacaktır (8).

* E. O. Hens. Yük. Ok. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim dalı (Ar. Gör.)